

Πανδημία και ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα

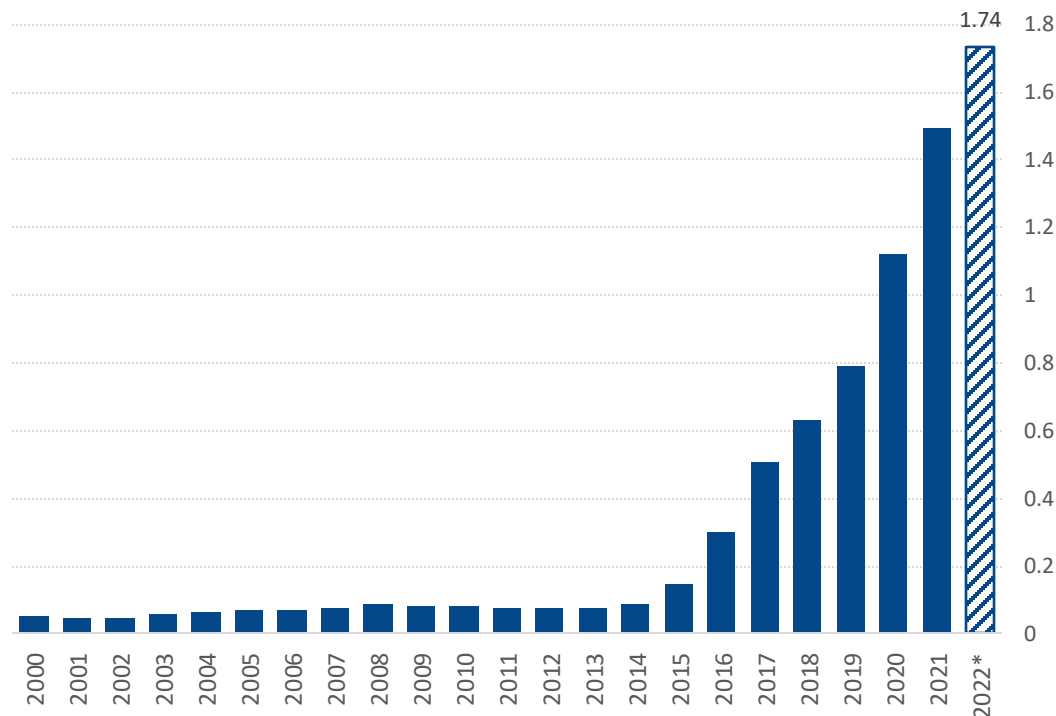
Νίκος Βέττας

Γενικός Διευθυντής IOBE & Καθηγητής ΟΠΑ

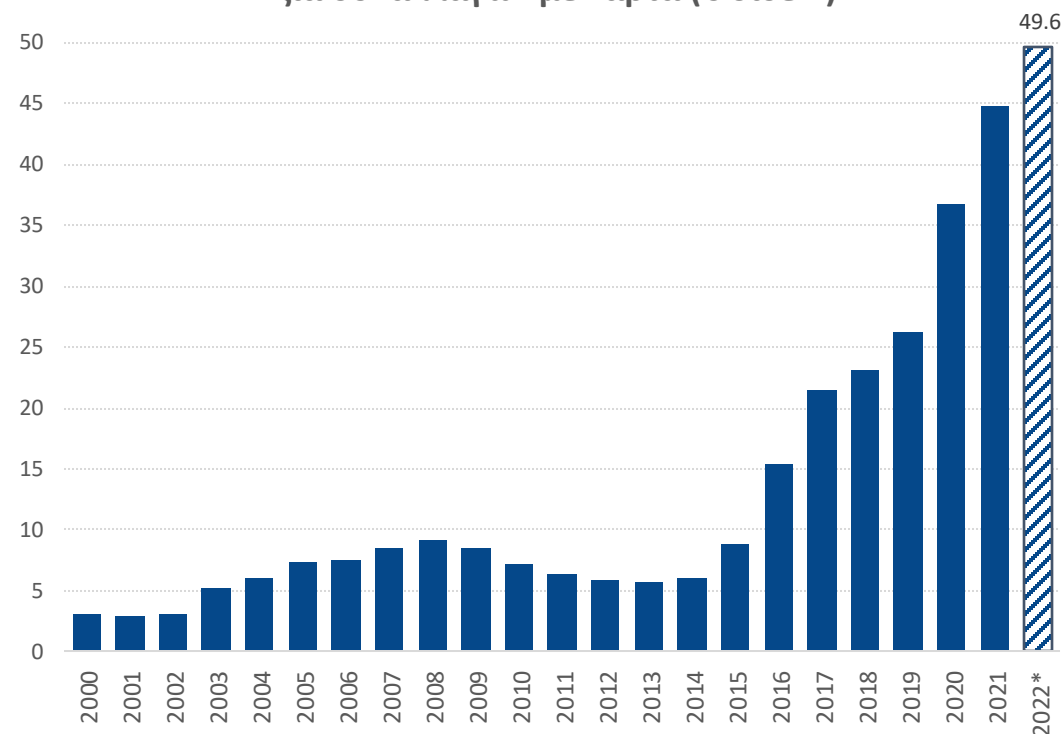
www.iobe.gr | nvettas@aueb.gr

Η χρήση καρτών πληρωμών στην Ελλάδα έχει εκτοξευθεί μετά το 2015...

Αριθμός συναλλαγών με κάρτα (δισεκ.)

Αξία συναλλαγών με κάρτα (€ δισεκ.)

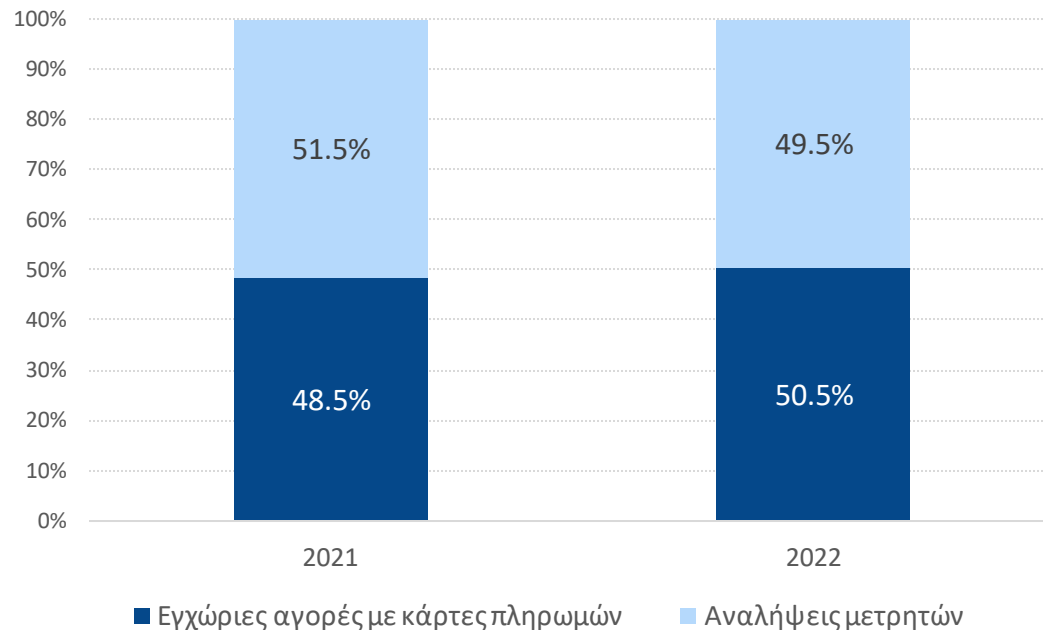

Πηγή: ΕΚΤ, ΕΕΤ Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν εγχώριες κάρτες. Τα στοιχεία για το 2022 είναι προσωρινά και προέρχονται από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ).

... από 12 φορές αναφορικά με τον αριθμό συναλλαγών και κατά περισσότερες από 5 φορές αναφορικά με την αξία συναλλαγών.

Η συνολική αξία εγχώριων συναλλαγών με ελληνικές κάρτες ξεπέρασε την αξία αναλήψεων μετρητών για πρώτη φορά το 2022...

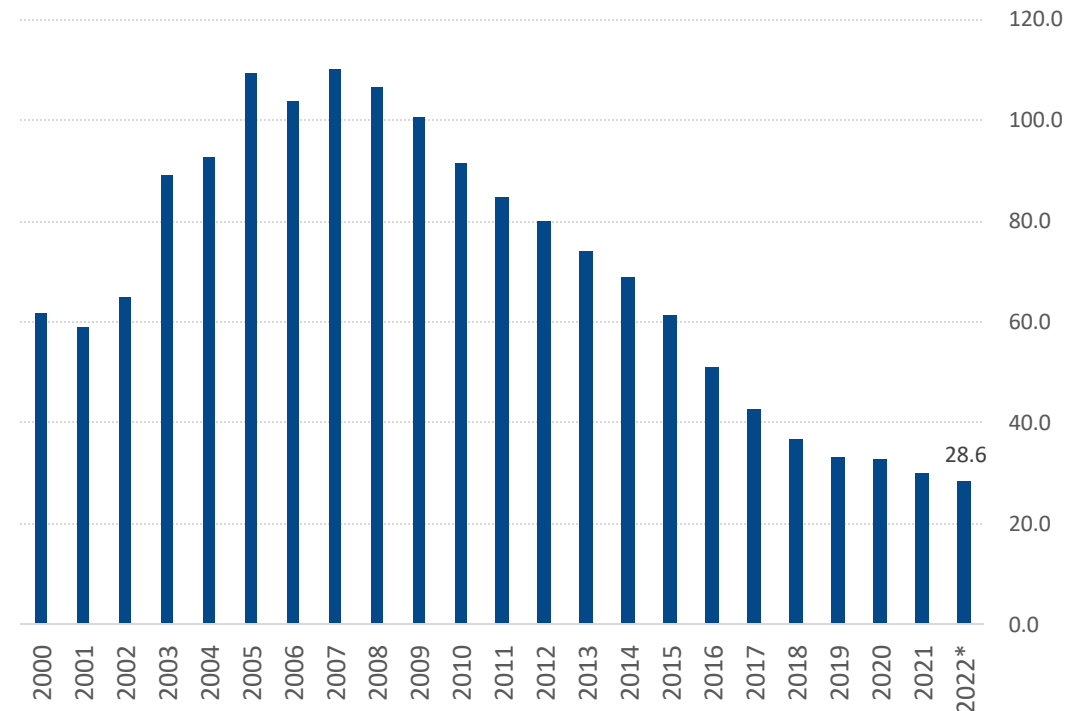
Μερίδια επί συνολικής αξίας εγχώριων συναλλαγών
(μετρητά έναντι καρτών πληρωμών)

Πηγή: Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ). Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν εγχώριες κάρτες. Η αξία συναλλαγών αφορά εγχώριες πληρωμές, καθώς και εγχώριες αναλήψεις μετρητών με κάρτες που έχουν εκδοθεί στην Ελλάδα.

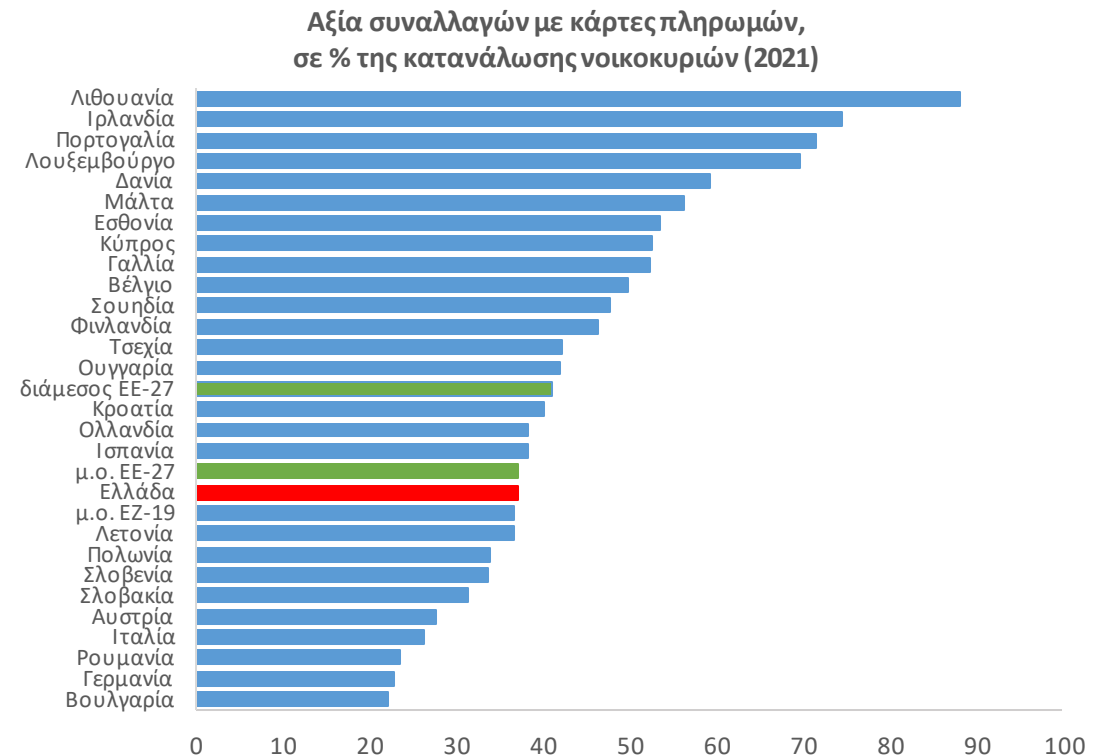
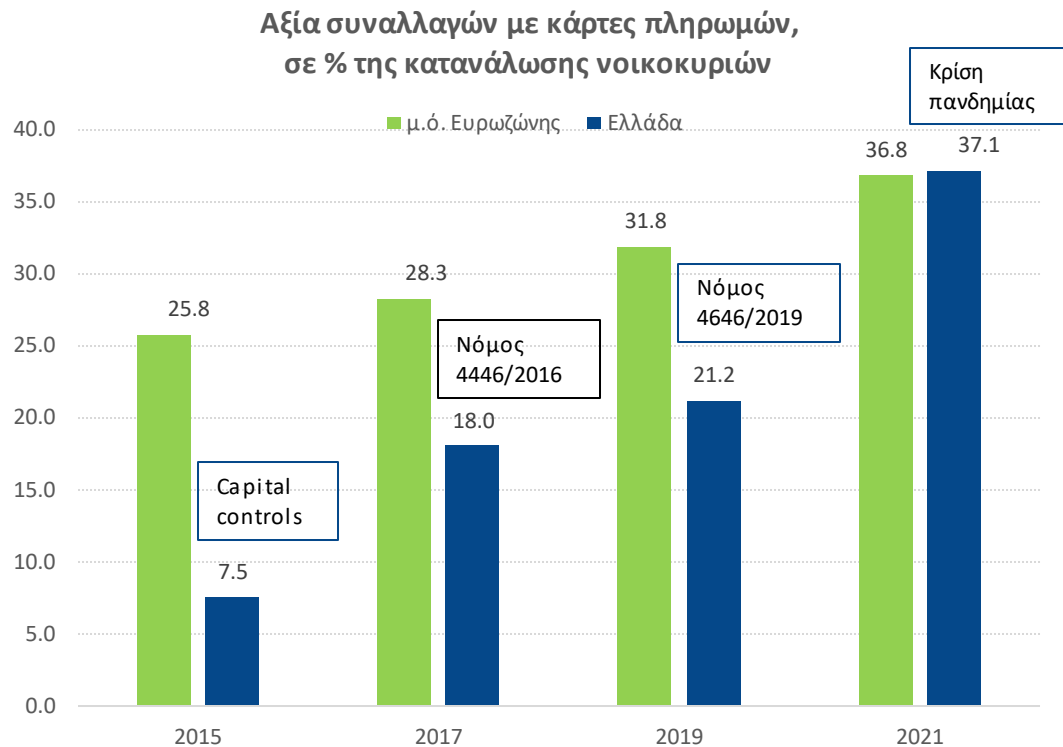
Μέση αξία συναλλαγών με κάρτες πληρωμών (σε €)

Πηγή: ΕΚΤ, ΕΕΤ Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν εγχώριες κάρτες. Τα στοιχεία για το 2022 είναι προσωρινά και πηγάζουν από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ).

... ενώ η χρήση καρτών επεκτείνεται σε μικρότερης αξίας συναλλαγές, όπως καταγράφεται από τη συνεχιζόμενα πτωτική πορεία της μέσης αξίας συναλλαγών, παρά τις έντονες πληθωριστικές πιέσεις το 2022.

Η χρήση καρτών πληρωμών στην Ελλάδα αναλογικά με την ιδιωτική κατανάλωση, έχει συγκλίνει με τον μ.ό. της Ευρωζώνης το 2021...

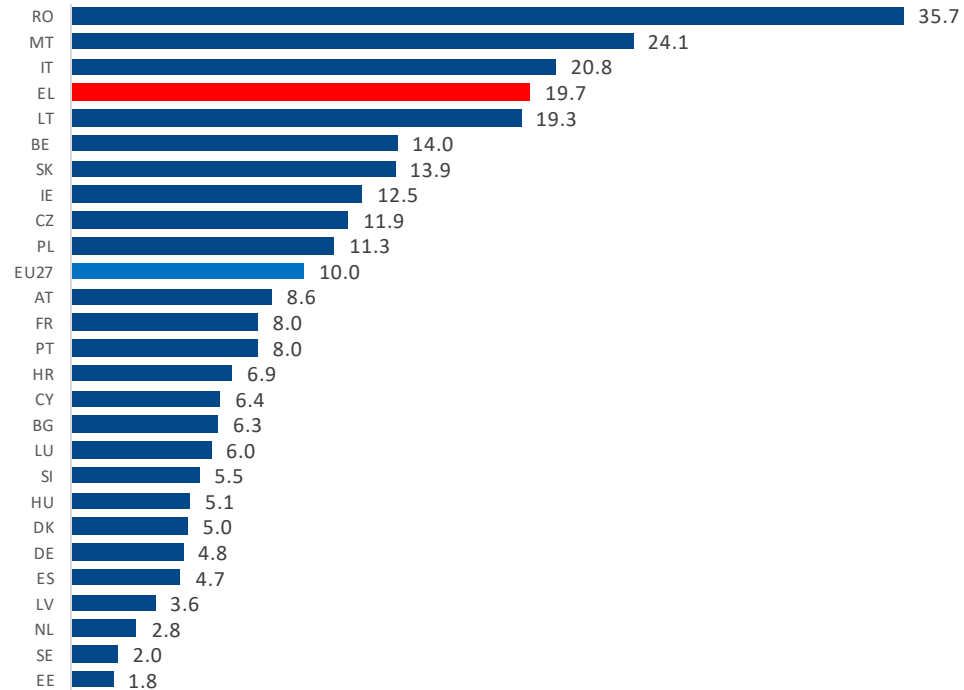

Πηγή: ΕΚΤ, Eurostat. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE. Σημείωση: Τα στοιχεία αφορούν κάρτες που έχουν εκδοθεί στην εκάστοτε χώρα.

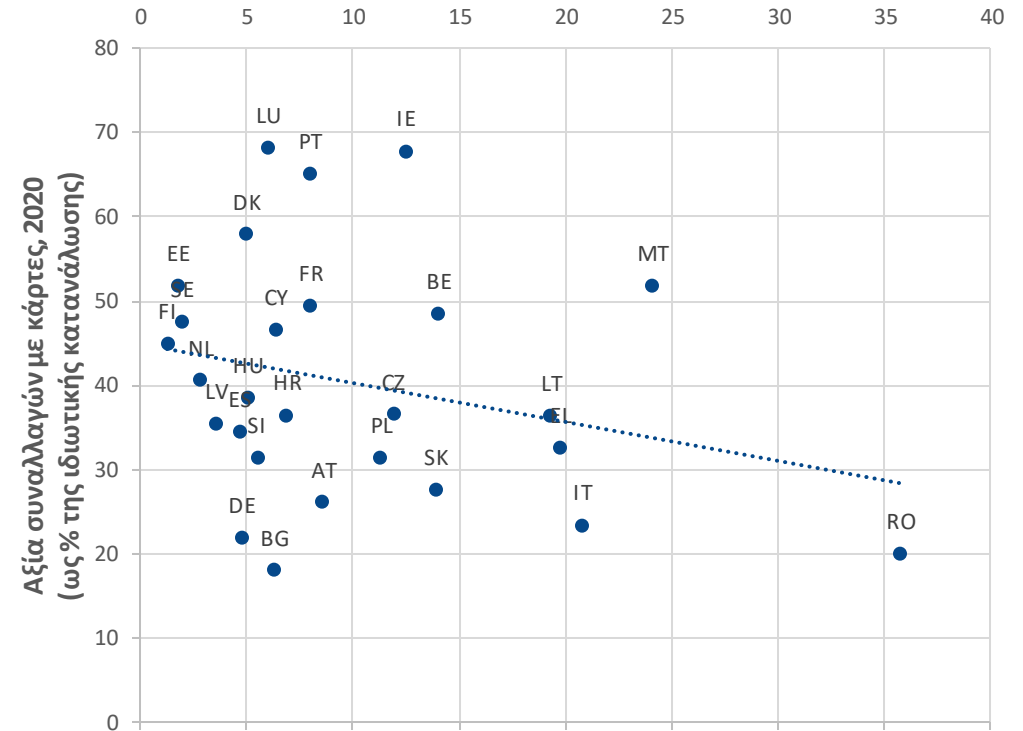
...για πρώτη φορά διαχρονικά. Ωστόσο, παραμένει μόλις στην 18^η θέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Επιπλέον, το IOBE (2021) δείχνει ότι η χρήση είναι χαμηλή σε επιμέρους συναλλαγές, όπως στις υπηρεσίες.

Γιατί είναι κομβικό να ενισχυθούν περαιτέρω οι ηλεκτρονικές πληρωμές?

«Κενό» εσόδων ΦΠΑ (%), 2020

«Κενό» εσόδων ΦΠΑ (%), 2020

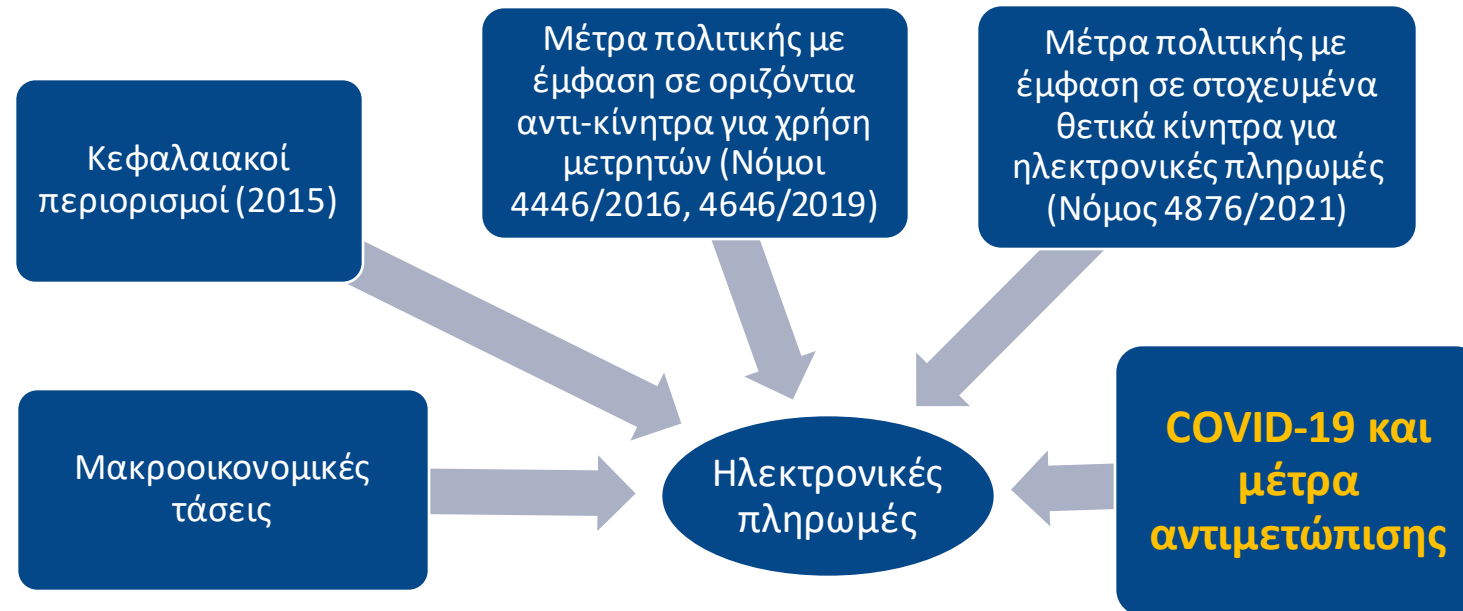

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκτίμηση «κενού» ΦΠΑ, ΕΚΤ, Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Παρά την πρόσφατη βελτίωση, στην Ελλάδα καταγράφεται ένα από τα υψηλότερα «κενά ΦΠΑ» στην ΕΕ.
- Η υψηλότερη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών σχετίζεται με χαμηλότερο «κενό ΦΠΑ» ανά την Ευρώπη.
- Η εξάπλωση των ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ελλάδα έχει σημαντικά θετική επίδραση στα φορολογικά έσοδα (IOBE 2015, 2018, 2021, ΤτΕ 2017)

Μέτρα πολιτικής και κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις έχουν επηρεάσει το βαθμό χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ελλάδα από το 2015

Σκοπός: Να αναδειχθεί η επίδραση της κρίσης πανδημίας στις ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα

Επικεντρωνόμαστε σε ένα αντιπροσωπευτικό μέσο ηλεκτρονικών πληρωμών, τη χρήση καρτών, τόσο χωρίς όσο και με φυσική παρουσία

**Η επίδραση της πανδημίας έχει μόνιμα ή προσωρινά χαρακτηριστικά;
Διαφοροποιήθηκε μεταξύ τύπων πληρωμών και κλάδων;**

Στοιχεία για κάρτες την περίοδο της πανδημίας

- Μηνιαία στοιχεία για συναλλαγές με εγχώριες κάρτες πληρωμών την περίοδο Ιαν. 2019- Ιούν. 2022, προερχόμενα από μία εκ των δύο μεγαλύτερων εταιρειών καρτών πληρωμών.
- Αριθμός και αξία συναλλαγών, ανά κλάδο (MCC), προϊόν (πιστωτικές, χρεωστικές, προπληρωμένες) και κανάλι (με/χωρίς φυσική παρουσία)
- Ο δείκτης του αριθμού και της αξίας συναλλαγών με κάρτα έχει ως αναφορά τον Ιούλιο του 2019, πριν την κρίση πανδημίας (Ιούλιος 2019=1)
- Κατασκευάζεται δείκτης της μέσης αξίας συναλλαγής με κάρτα, διαιρώντας τον δείκτη της αξίας προς τον δείκτη του αριθμού συναλλαγών
- Πηγή: Mastercard, Εκτιμήσεις IOBE για το σύνολο της αγοράς

Δύο κανάλια πληρωμών με κάρτα

Σύνολο

Πώς η πανδημία επηρέασε συνολικά τις πληρωμές με κάρτα;

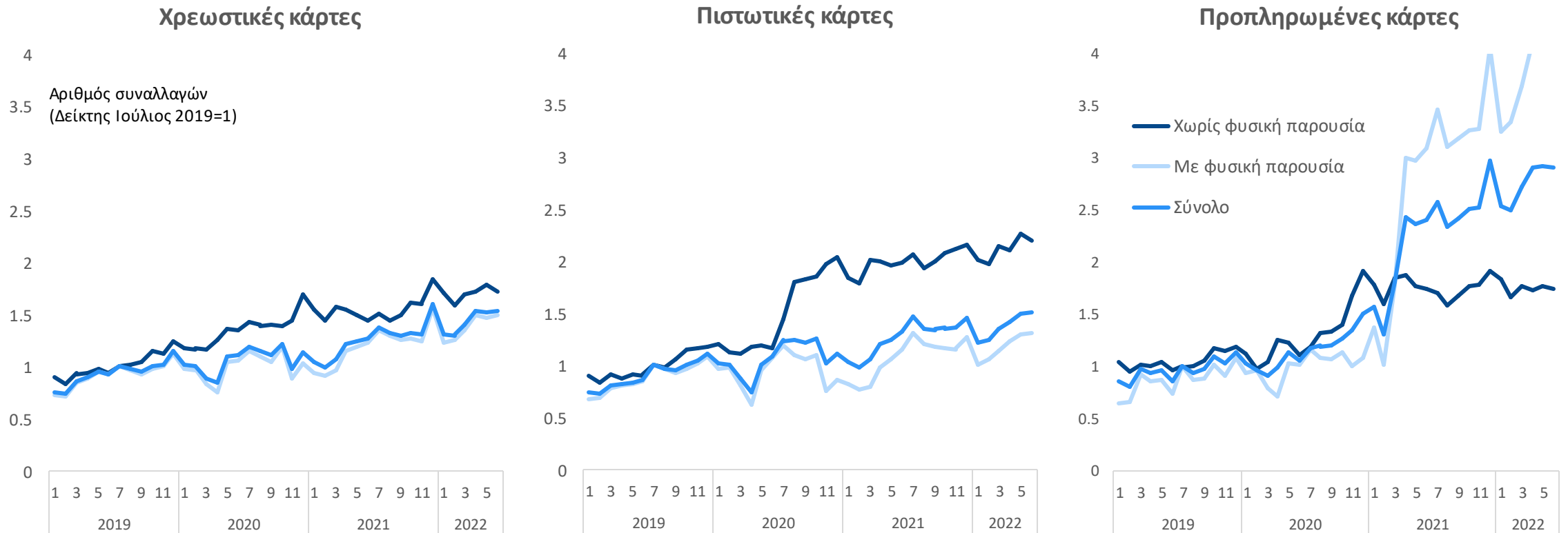
Με φυσική παρουσία

Σε ποιο βαθμό επλήγησαν οι πληρωμές με φυσική παρουσία;

Χωρίς φυσική παρουσία

Πόσο αυξήθηκαν οι εξ αποστάσεως πληρωμές;

Οι πληρωμές με κάρτα την περίοδο της πανδημίας κατέγραψαν ανοδική πορεία για όλους τους τύπους καρτών

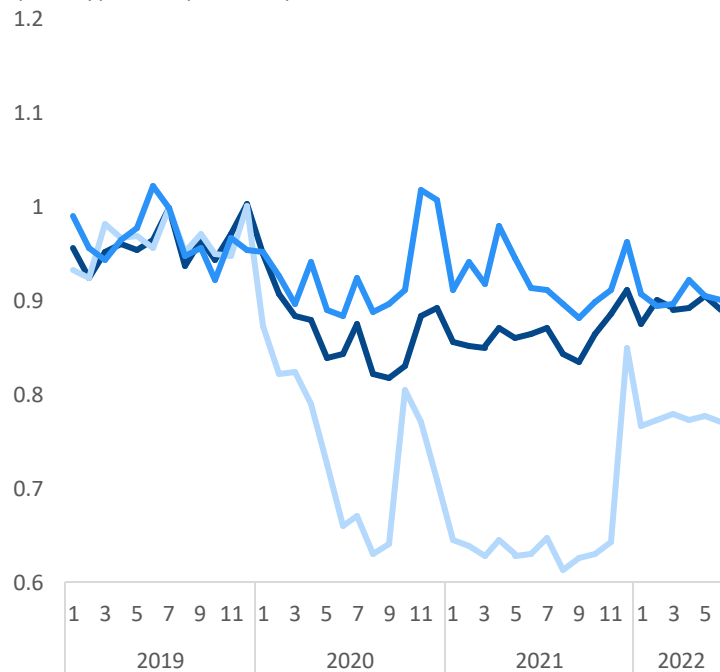
Πηγή: Mastercard, τα στοιχεία αφορούν μέρος της εγχώριας αγοράς καρτών στην Ελλάδα. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Οι εξ αποστάσεως πληρωμές με χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 70% και 100% αντίστοιχα, συγκριτικά με την περίοδο προ-πανδημίας.
- Οι συναλλαγές με προπληρωμένες κάρτες αυξήθηκαν μετά τον Μάρτιο του 2021, πιθανά λόγω σύνδεσής τους με δημόσιες παροχές.

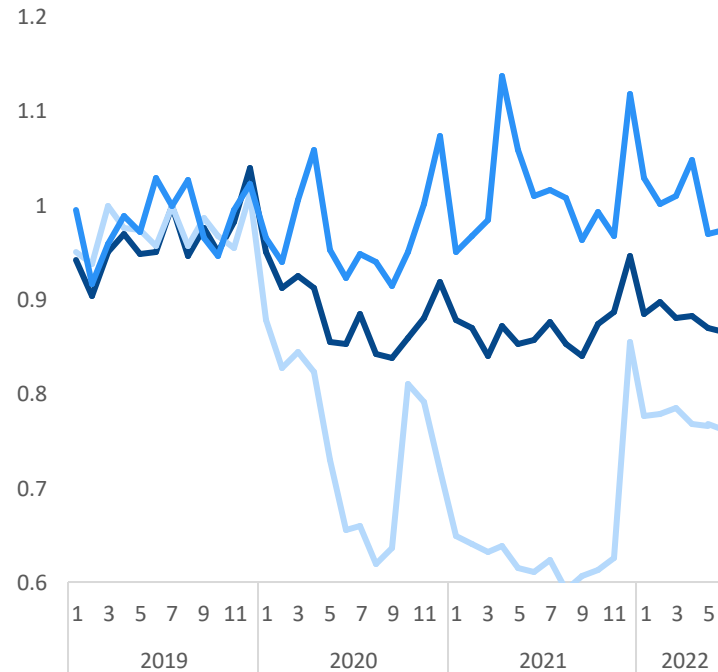
Η μέση αξία συναλλαγών μειώθηκε για όλα τα προϊόντα και κανάλια σε σχέση με το 2019

Μέση αξία συναλλαγής
(Δείκτης Ιούλιος 2019 = 1)

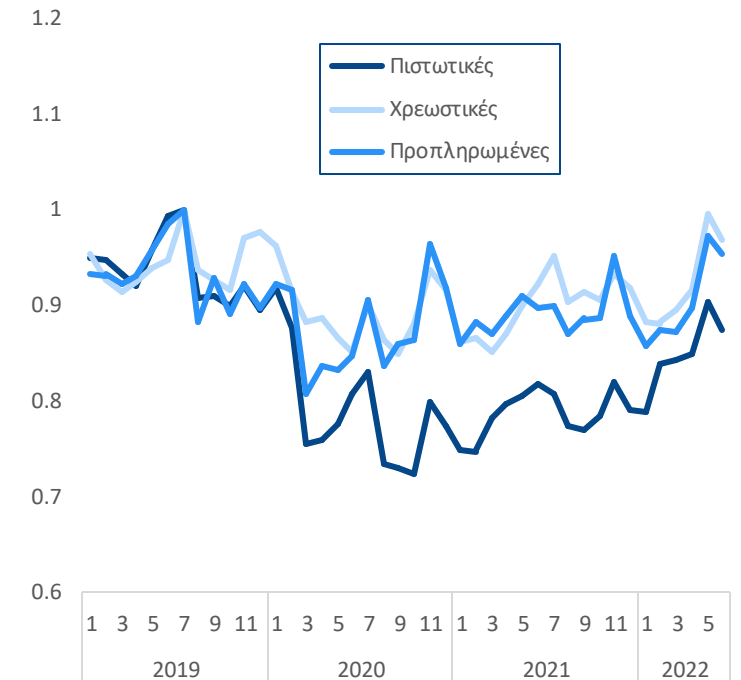
Σύνολο

Με φυσική παρουσία

Χωρίς φυσική παρουσία

Πηγή: Mastercard, τα στοιχεία αφορούν μέρος της εγχώριας αγοράς καρτών στην Ελλάδα. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Οι συναλλαγές με φυσική παρουσία κατέγραψαν μεγάλη πτώση στη μέση αξία τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, πιθανά αντανακλώντας την αποστροφή συναλλαγών με μετρητά για υγειονομικούς λόγους, ακόμα και για μικρής αξίας αγορές.
- Η μέση αξία συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες σημείωσε μεγαλύτερη πτώση στις συναλλαγές με φυσική παρουσία, ενώ η μέση αξία συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες σημείωσε μεγαλύτερη πτώση στις συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία.

Τάσεις σε διαδικτυακές συναλλαγές σε επιλεγμένους κλάδους κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Εστιατόρια
(ηλεκτρονικές
υπηρεσίες
διανομής
φαγητού)

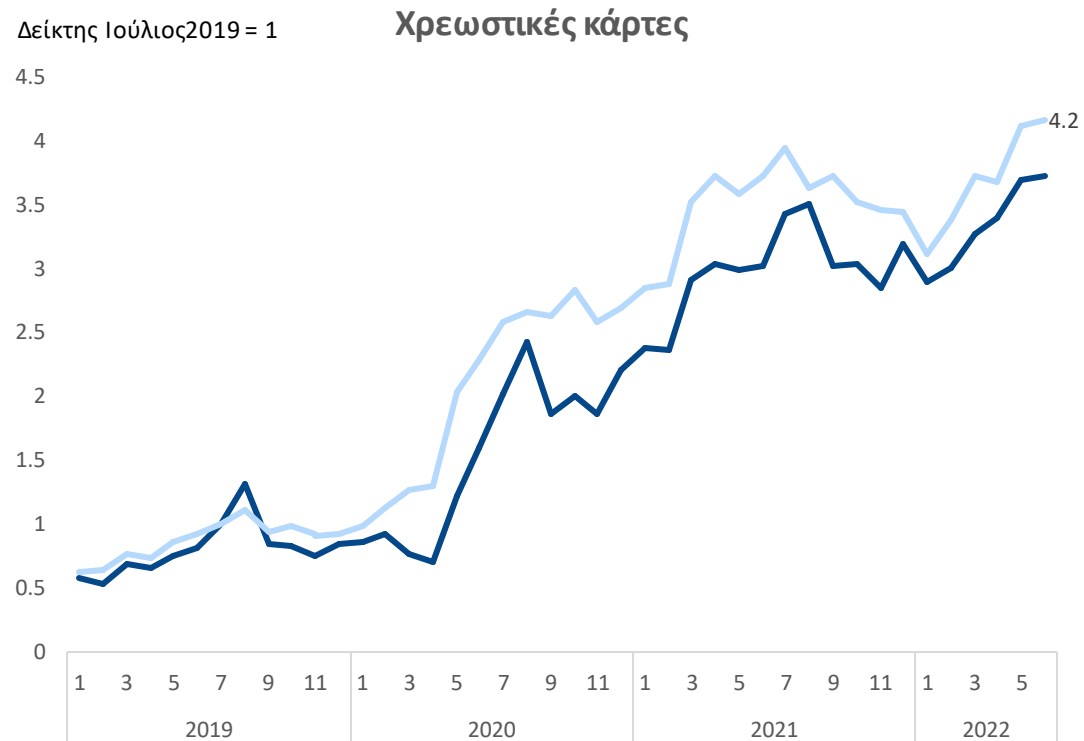

Φαρμακεία
(ηλεκτρονικές
αγορές)

Ταξί, υπηρεσίες
μεταφοράς
(εφαρμογές
ταξί σε κινητό)

Υπηρεσίες διατροφής: οι διαδικτυακές συναλλαγές εκτοξεύθηκαν σε σχέση με την προ-πανδημίας περίοδο...

Πηγή: Mastercard, τα στοιχεία αφορούν μέρος της εγχώριας αγοράς καρτών στην Ελλάδα. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

... και διατηρήθηκαν συστηματικά υψηλότερα, αντανakλώντας την ανάπτυξη των υπηρεσιών διανομής έτοιμων γευμάτων. Η χρήση χρεωστικών και πιστωτικών καρτών είναι περίπου 4 και 15 φορές μεγαλύτερη σε σχέση με το 2019, αντίστοιχα.

Η μέση αξία διαδικτυακών συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες για υπηρεσίες διατροφής μειώθηκε ελαφρά σε σχέση με το 2019, ενώ η μέση αξία συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες αυξήθηκε.

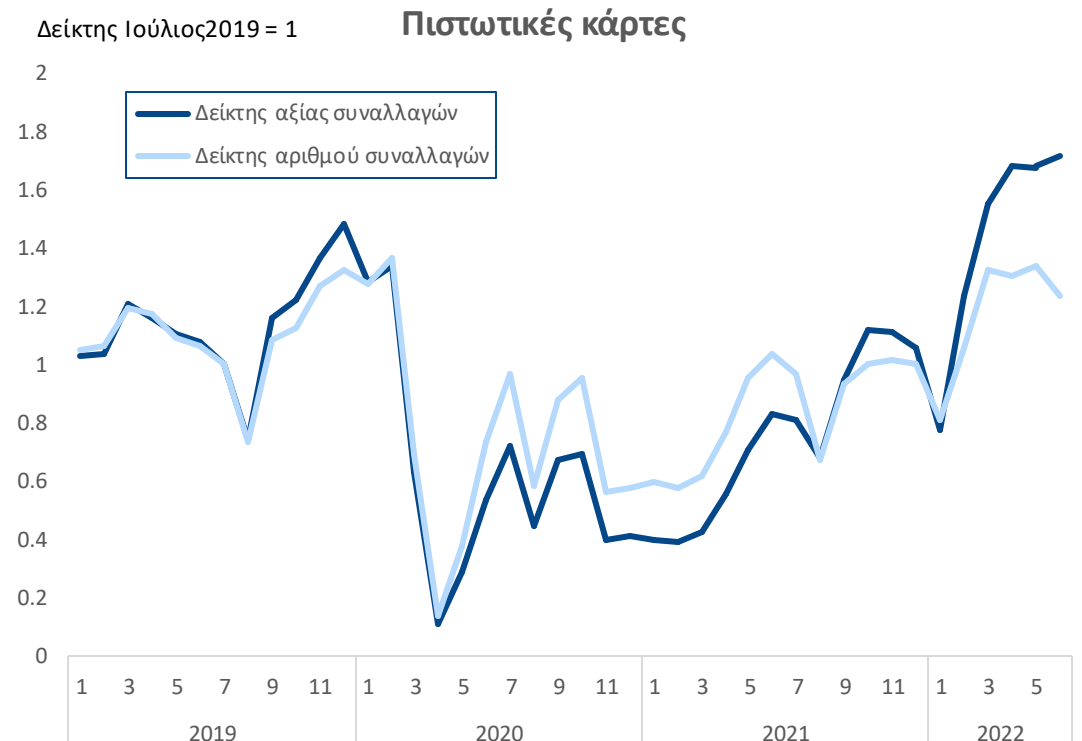
Διαδικτυακές αγορές σε φαρμακεία: οι πιστωτικές κάρτες σημειώνουν εντυπωσιακή άνοδο από τα μέσα του 2020, ενώ οι χρεωστικές κάρτες ακολουθούν με ηπιότερη άνοδο

Πηγή: Mastercard, τα στοιχεία αφορούν μέρος της εγχώριας αγοράς καρτών στην Ελλάδα. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Η χρήση χρεωστικών καρτών αυξήθηκε κατά περίπου 60%, των πιστωτικών καρτών κατά πολλαπλάσια άνω του 15.
- Η μέση αξία συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες παρέμεινε σταθερή σε σχέση με τον Ιούλιο του 2019, ενώ η μέση αξία συναλλαγών με πιστωτικές και προπληρωμένες κάρτες μειώθηκε μετά τον Ιούλιο του 2020.

Μεταφορικές υπηρεσίες ταξί: οι διαδικτυακές συναλλαγές με χρεωστικές κάρτες αυξήθηκαν κατά σχεδόν 2,5 φορές σε σχέση με το 2019

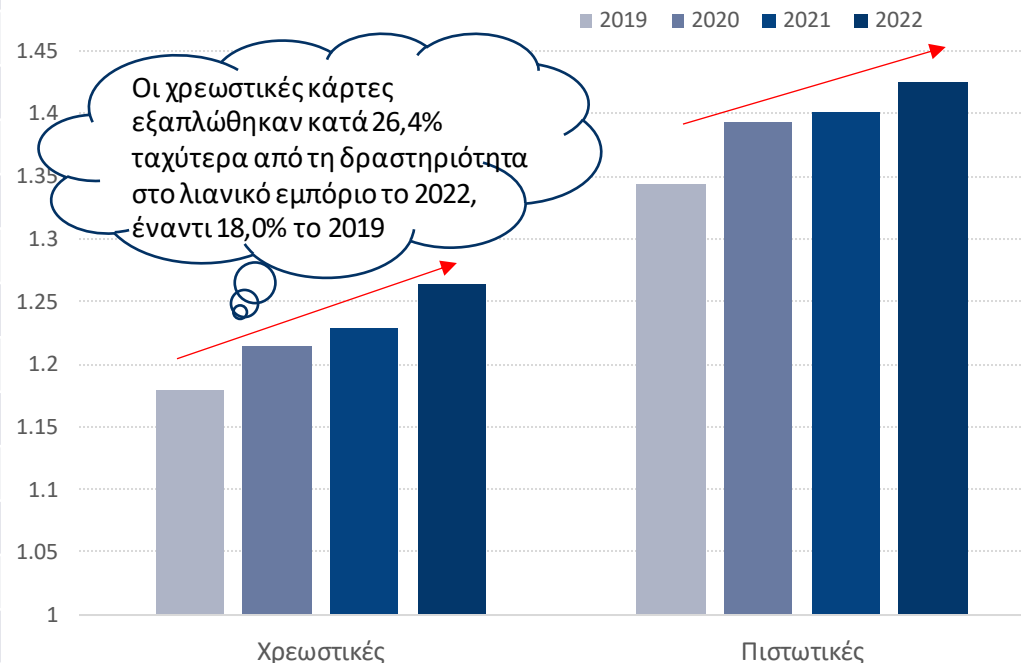
Πηγή: Mastercard, τα στοιχεία αφορούν μέρος της εγχώριας αγοράς καρτών στην Ελλάδα. Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

- Η αύξηση των συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των πιστωτικών καρτών.
- Η χρήση πιστωτικών καρτών είναι κατά περίπου 70% υψηλότερη, σε όρους αξίας.
- Για όλα τα προϊόντα, η μέση αξία συναλλαγών έχει αυξηθεί, εν μέρει και λόγω της αύξησης στο κόμιστρο.

Σύνολο συναλλαγών: Σε συνέχεια της πανδημίας, η ετήσια εξάπλωση των καρτών πληρωμών κέρδισε έδαφος

	Δείκτης αριθμού συναλλαγών		Δείκτης αξίας συναλλαγών	
	Χρεωστικές	Πιστωτικές	Χρεωστικές	Πιστωτικές
Μάκρο ελαστικότητα				
2019	1,180***	1,344***	1,339***	1,303***
2020	1,215***	1,394***	1,313***	1,331***
2021	1,229***	1,402***	1,298***	1,334***
2022	1,264***	1,426***	1,347***	1,344***
Περιορισμοί COVID-19				
2020	0,002	-0,002	0,006	-0,003
2021	-0,003	-0,004	0,001	-0,001
2022	-0,012	-0,016	0,005	-0,003
Παρατηρήσεις	42	42	42	42
R-squared adj.	0,886	0,904	0,725	0,869

Ελαστικότητα χρήσης καρτών σε σχέση με μεταβλητή ελέγχου

Πηγές: Mastercard, ΕΛΣΤΑΤ, Google, **Εκτιμήσεις:** IOBE, **Σημ:** Ο συντελεστής της μεταβλητής αλληλεπίδρασης μεταξύ του δείκτη λιανικού εμπορίου επί της ψευδομεταβλητής για κάθε έτος αντανακλά την «μάκρο ελαστικότητα» των καρτών ανά έτος. ***, ** και * αντικατοπτρίζουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Οι τιμές για μάκρο ελαστικότητα το 2022 που είναι σε έντονο χρώμα αντιστοιχούν σε στατιστικά σημαντικά διαφορετικές τιμές σε σχέση με το 2019.

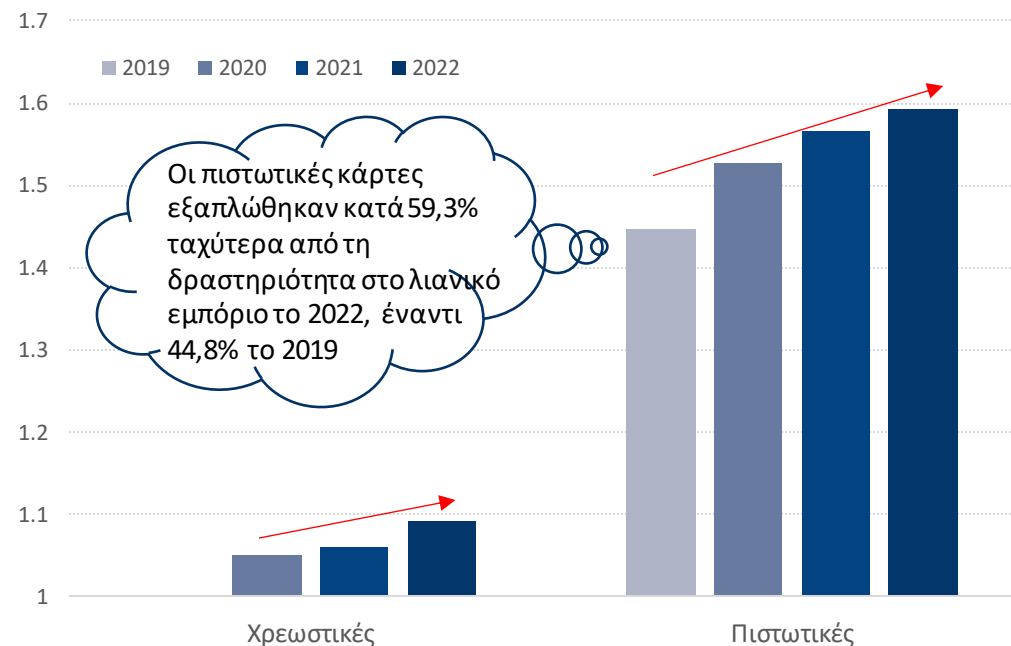
Η εξάπλωση χρήσης καρτών ήταν ταχύτερη από την ανάπτυξη των μακροοικονομικών μεγεθών στην προ-πανδημίας εποχή (ελαστικότητες 1,18 και 1,34 για χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες αντίστοιχα) ενώ επιταχύνθηκε περαιτέρω την περίοδο 2020-2022 (ελαστικότητες 1,26 και 1,43 αντίστοιχα το 2022)

Δεν καταγράφεται στατιστικά σημαντική επίδραση των περιορισμών λόγω COVID-19, πέρα από την επίδραση μέσω της μακροοικονομικής μεταβλητής.

Συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία: Πέρα από προσωρινές επιδράσεις κατά την πανδημία, οι διαδικτυακές αγορές εμφανίζουν μόνιμη τόνωση

	Δείκτης αριθμού συναλλαγών		Δείκτης αξίας συναλλαγών	
	Χρεωστικές	Πιστωτικές	Χρεωστικές	Πιστωτικές
Μάκρο ελαστικότητα				
2019	0,994***	1,448***	1,013***	1,038***
2020	1,051***	1,527***	1,057***	1,086***
2021	1,061***	1,566***	1,069***	1,127***
2022	1,092***	1,593***	1,090***	1,151***
Περιορισμοί COVID-19				
2020	0,012**	0,014	0,012**	0,006
2021	0,016***	0,018**	0,014**	0,011
2022	0,006	0,002	0,006	-0,002
Παρατηρήσεις	42	42	42	42
R-squared adj.	0,890	0,871	0,862	0,836

Ελαστικότητα χρήσης καρτών χωρίς φυσική παρουσία σε σχέση με μεταβλητή ελέγχου

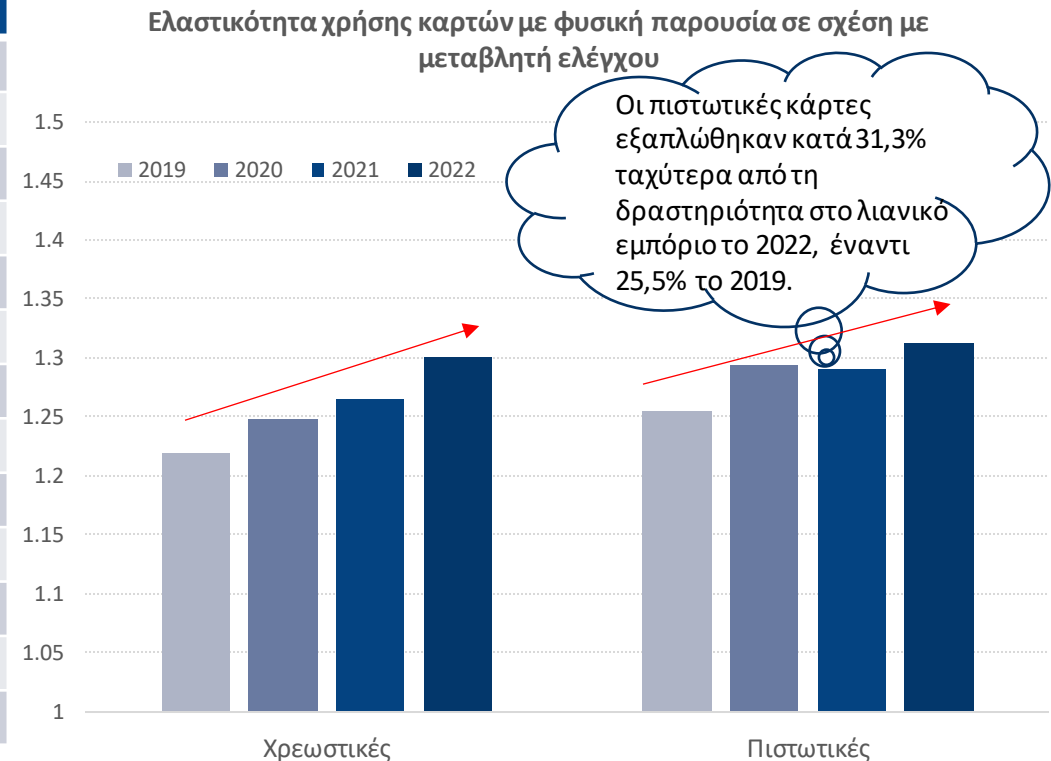

Πηγές: Mastercard, ΕΛΣΤΑΤ, Google, **Εκτιμήσεις:** IOBE, **Σημ:** Ο συντελεστής της μεταβλητής αλληλεπίδρασης μεταξύ του δείκτη λιανικού εμπορίου επί της ψευδομεταβλητής για κάθε έτος αντανακλά την «**μάκρο ελαστικότητα**» των καρτών ανά έτος. ***, ** και * αντικατοπτρίζουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Οι τιμές για μάκρο ελαστικότητα το 2022 που είναι σε έντονο χρώμα αντιστοιχούν σε στατιστικά σημαντικά διαφορετικές τιμές σε σχέση με το 2019.

Η ελαστικότητα της διαδικτυακής χρήσης καρτών ενισχύθηκε μετά το 2019 σε όλες τις περιπτώσεις. Στις πιστωτικές κάρτες η ελαστικότητα είναι μεγαλύτερη. Οι περιορισμοί λόγω COVID-19 είχαν σημαντικά θετική συμβολή στην εξάπλωση των διαδικτυακών συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες την περίοδο 2020-2021. Για τις πιστωτικές κάρτες, η συμβολή ήταν σημαντική ως προς τον αριθμό συναλλαγών για το 2021 μόνο.

Συναλλαγές με φυσική παρουσία: Παρά την αρνητική επίδραση της πανδημίας, η εξάπλωση στις δια ζώσης συναλλαγές με κάρτα επιταχύνθηκε

	Δείκτης αριθμού συναλλαγών		Δείκτης αξίας συναλλαγών	
	Χρεωστικές	Πιστωτικές	Χρεωστικές	Πιστωτικές
Μάκρο ελαστικότητα				
2019	1,219***	1,255***	1,372***	1,378***
2020	1,249***	1,294***	1,338***	1,398***
2021	1,265***	1,291***	1,320***	1,385***
2022	1,300***	1,313***	1,373***	1,387***
Περιορισμοί COVID-19				
2020	-0,001	-0,009**	0,005	-0,008*
2021	-0,008*	-0,016***	-0,001	-0,011*
2022	-0,016*	-0,025**	0,005	-0,005
Παρατηρήσεις	42	42	42	42
R-squared adj.	0,883	0,875	0,726	0,829

Πηγές: Mastercard, ΕΛΣΤΑΤ, Google, **Εκτιμήσεις:** IOBE, **Σημ:** Ο συντελεστής της μεταβλητής αλληλεπίδρασης μεταξύ του δείκτη λιανικού εμπορίου επί της ψευδομεταβλητής για κάθε έτος αντανακλά την «**μάκρο ελαστικότητα**» των καρτών ανά έτος. ***, ** και * αντικατοπτρίζουν στατιστική σημαντικότητα 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Οι τιμές για μάκρο ελαστικότητα το 2022 που είναι σε έντονο χρώμα αντιστοιχούν σε στατιστικά σημαντικά διαφορετικές τιμές σε σχέση με το 2019.

- **Η ελαστικότητα των δια ζώσης συναλλαγών με κάρτα αυξήθηκε την περίοδο 2019-2022, σε όρους αριθμού συναλλαγών**
- **Οι περιορισμοί λόγω COVID-19 είχαν αρνητική επίδραση στις δια ζώσης συναλλαγές με κάρτες, ειδικά για τις πιστωτικές**